

2det Oplag

AXEL JENSEN

Hold Sø-Damkultur

SKELHØJE

Tlf. Skelhøje 49

FR. JENSEN:

Fiskeopdræt

som

Bierhverv i Landbruget

ANLÆG AF NATURDAMME - - - -
FISKEODDEREN OG DENS FANGST

VEJEN
ERNST CARLSENS FORLAG
1904

Efter at have erhvervet mig megen praktisk Erfaring ved at anlægge de største Fiskerier her i Landet og ialt over 400 større som mindre Damme under de mest forskellige Forhold, undlader jeg ikke herved at tilbyde min Assistance ved saadanne Foretagender.

Rejser i Fiskeriøjemed til moderat Betaling.
Modeller til alle Slags Fiskeriindretninger leveres paa Bestilling.

Assistance ved Køb og Salg af Ejendomme, egnede til Fiskeri- og Damanlæg tilbydes; flere saadanne Ejendomme haves paa Haanden til moderate Priser.

Telefon Nr. 141.

Fr. Jensen, Varde.
Fiskerikonsulent.

D'Hrr. Jægeres og Fiskeres Opmærksomhed

henledes paa min Forretning „**PRACTICA**“ for Jagt- og Fiskeriartikler, **Pantheonsgade 10, Odense.** Stort Lager af *Lystfiskeriartikler*, alle Slags *Fiskegarn*, *monterede* og *umonterede*, *Køtsere* i alle Maskestørrelser til Brug ved Ferskvandsfiskerierne.

Bedste Sorter *røgsvagt Krudt*, *hærdede Hagel*, første Klasses *Jagtgeværer*, alle *Jagtutensilier* m. m.

Særlig anbefales mit direkte importerede **Ruuslæder** til Vandstøvler (Fod og Skaft i et Stykke), lette, vandtætte og billige.

Telefon Nr. 344.

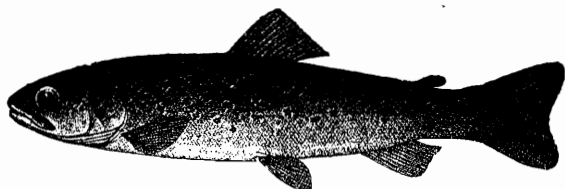
H. C. M. Andresen.

Fiskerikonsulent FR. JENSEN:

Fiskeopdræt

som

Bierhverv i Landbruget

Anlæg af Naturdamme
Fiskeodderen og dens Fangst.

VEJEN
ERNST CARLSSENS KGL. PRIVL. BOGTRYKKERI
1904

FISKEDAMMEN OG LANDBRUGET

PAA mine mange Rejser angaaende Anlæg af Damme eller Fiskerier træffer jeg meget ofte paa Landmænd, der, saa snart de erfarer, at jeg rejser i dette Formaal, retter mange Spørgsmaal i den Anledning til mig. Dette maa imidlertid ikke undre nogen, eftersom denne Sag i faa Aar har taget et forholdsvis stort Opsving, særlig her i det sydlige Jylland, og efter at saa mange Landmænd har set, hvilke store Pengesummer der anvendes i dette Øjemed.

Men bag disse mange Spørgsmaal, har jeg erfaret, ligger en stor Tvivl og Uvished, ikke just Tvivlen om: Kan Fiskeopdræt betale sig? Nej, det staar de allerfleste klart, at den kan, og lad mig vedføje, det er ogsaa min Overbevisning, — og at den endog er meget lønnende.

Men Tvivlen ligger i: Paa hvilken Maade bør Landbruget i Almindelighed gribe denne Sag an? Thi ethvert tænkende Menneske ser jo snart, at det

at drive Fiskeri paa den Maade som ved forskellige større Vandmøller her paa Egnen og nu i denne Vinter ved Alslev Mølle ved Varde eller i Lundgaard Enge ved Andstbro og Vejen store Vandmølle, — saadant passer kun daarligt ind i et almindeligt Landbrug, men har mere Præget af at være en selvstændig Forretning eller Industri.

Og dette er fuldstændig rigtigt, og skal Opdræt af Fisk blive almindelig i Landbruget, da maa det staa Landbostanden klart, at det at drive denne Industri forretningsmæssigt, som ovenfor nævnte større Fiskerianstalter er baserede paa, — dette er ikke Maaden og lader sig jo i Almindelighed heller ikke saa ret mange Steder gøre, da der dertil fordres særegne Forhold og Betingelser i flere Retninger. Og dernæst kræver et saadant rent forretningsmæssigt drevet Fiskeri en hel Stab af Jordarbejdere ved dets Anlæg, senere til dets Drift, Fiskemester og Assistenten, Anskaffelsen af meget og kostbart Emballage, den nødvendige Kendskab til Fiskens rette Behandling ved Eksporten og Kendskab til Afsætningsforholdene, ligesom der bør opføres Ishuse og anskaffes mange og kostbare Redskaber, hvilket altsammen selvfølgelig kræver mange Penge.

Derfor er det heller ikke Meningen med dette lille Skrift at oplyse om det rent forretningsmæssige ved Fiskeopdræt, da saadant ikke kommer

ind under den Art af Fiskeopdræt, som her bliver omtalt; saadant kræver fagmæssig uddannede Folk, for hvem dette ikke bliver skrevet, men derimod at fremhæve, hvorledes man under forskellige Forhold med faa Penge kan anlægge alt som Terrainet former sig og i Forhold til Vandmængden enten smaa eller store Fiskedamme, der aarlig vil kunne bringe en Indtægt, større end nogen som helst af Landbrugets andre Bierhverv. Jeg nævner Bierhverv, netop fordi Fiskeriet mangfoldige Steder vil være det mest lønnende Bierhverv i Landbruget; derpaa haves allerede fyldestgørende Eksempler.

Som oftest, naar en eller anden Landmand i tilstrækkelig lang Tid har set og tænkt paa, at hans enten større eller mindre Vandløb nu bør udnyttes bedre, end tidligere er sket, er det første, han i Reglen foretager sig, at rejse hen at bese et eller flere af ovenfor nævnte Fiskerier. Men dette kommer der i Reglen ikke meget ud af, ja, i mange Tilfælde gør det den modsatte Virkning, idet man som oftest efter at have set en saa omfattende Virksomhed, set de mange kostbart udgravede Damme til Opdræt af Fisk i Hundredtusindvis, Udklækningsanstalter til Æg i Millionvis, jo let kommer til den Erkendelse, at dette bliver for kostbar og for indviklet en Historie for vedkommende at tage op, hvilket imidlertid i de fleste

Tilfælde er rigtig; det er ikke, som før sagt, den Maade, man i Almindelighed vil staa sig bedst ved at lave Fiskeri paa.

Nej, dette er en noget mere simpel og let Sag, end de fleste fra første Færd forestiller sig. Opgaven maa for at kunne passe ind under almindelige Landboforhold blive en hel anden, hvilket jeg i dette lille Skrift har tænkt at oplyse.

Hvor Forholdene er nogenlunde gunstige i Terrainet til Anlæg af de saakaldte Naturdamme, og saadanne kan faas af nogen Størrelse f. Eksempel fra en til flere Tønder Land ved over Dale og Slugter, altsaa i Engdragene, uden Udgravning at slaa en eller flere Tverdæmninger, der kan opstemme Vandet til en Dybde af mindst 3 Alen, bedre nogle Fod mere, og man derigennem kan lede sit Vandløb, kan man gaa ud fra at have gode, naturlige Forhold til Anlæg af Naturdamme. Ved Naturdamme forstaas Damme uden Fodring, der altsaa ikke besættes stærkere end den Næring, der maatte fremkomme i selve Dammen, eller hvad Vandløbet maatte kunne indføre med Strømmen, er tilstrækkelig til at ernære Fiskebestanden.

Saadan Naturnæring fremkommer ofte i den Slags Damme i stor Mængde, særlig hvor Engbunden er fed, og indeholder f. Eks. mange Regnorme; disse vil, saa snart Vandet opstemmes, efterhaanden komme frem og bliver med stor Begær-

lighed fortæret af Fiskene. Saadanne Damme vil altid være godt anvendelig til Vækstdamme for flere Ørredarter, særlig Kilde- og Regnbueørred, og her i Landet er Opdræt af Ørred til den Størrelse, der benævnes Portionsørred, den mest lønnende. Portionsfisk er Ørreden, naar den paa anden Sommer har opnaaet en Vægt, der kan variere mellem 25 og 30 Kvint, og opnaar da den højeste Pris i Udlandet.

Hvis Dammene, f. Eks. ved Bredderne i nogen Udstrækning, har en lav Vandstand, hvor der altsaa vil blive noget varmere Vand og stærk Plantevækst, kan Fiskebestanden suppleres enten med Karper eller Suder, som da vil forøge Udbyttet noget.

Nu er det en Selvfølge, at der ved Anlægget af saadanne Damme er forskellige Hensyn at tage, som f. Eks. at sikre sig imod Oversvømmelse, hvilket er en meget væsentlig Faktor, der jo næsten ethvert Sted maa regnes med, alt eftersom de forhaandenværende Vandmasser er mer eller mindre konstante, thi Oversvømmelse er noget nær det værste, der kan ramme et Fiskeri eller en Fiskedam; thi da kan man paa mindre end een Time miste flere Aars Produktion, hvorfor der i den Anledning laves det nødvendige saakaldte *Omløb*, der skal virke som en Regulator, der ikke tillader, at Vandet kan staa højere, end der ved Dæmningens Anbringelse er paaregnet, ligesom

Indløbet maa være af den Beskaffenhed, at det holder Vildfisk, som f. Eks. Gedder eller Aborrer, ude, og dér vil den af mig konstruerede saakaldte Skunkasse altid være at foretrække, idet denne tillader, at store Vandmasser kan passere, uden at den tilstoppes af Grøde eller lignende og fanger alt, hvad der af Fisk maatte komme til Indløbet. Særlig er den at anbefale, hvor der i Vandløbet er mange Aal, da den er bedre end den bedste Aaleruse saadanne Steder.

Ved Udløbet af Dammen anbringes den saakaldte Munk, der regulerer den daglige Vandstand i Dammen og ved sin Rist hindrer Fisken i at undslippe. Den fabrikeres nu i Kolding hos Aktieselskabet J. O. Brandorffs Efterfl. af Cement med Jernindlæg efter min Model og Konstruktion. Disse Munke er meget at foretrække fremfor de tidligere anvendte af Træ, idet Prisen ikke er meget højere end paa Træmunken, og da denne jo hurtig raadner og den anden er uforgængelig, vil man jo snart indse Fordelen. Disse Munke, hvis Udløbsrør selvfølgelig ogsaa er af Cement, bør man helst vælge af største Dimension, særlig hvor Dammen er af nogen Størrelse, og ligeledes hvis man har meget Vand til sin Raadighed. Nu kan Vandmængden ved saadanne Bækløb ofte være saa betydelig, at man ikke igennem disse Munke kan lade flyde saa meget Vand som ønskeligt,

hvorfor man da i Stedet bygger et Stemmeværk i Dæmningen af en dertil særegen og til Øjemedet passende Konstruktion, hvilket imidlertid næppe nok kan tydelig beskrives, men Modeller til disse saa vel som til Skumkasse ved Indløbet kan i Reglen altid faas en miniature hos mig og er langt at foretrække for nok saa udførlig en Beskrivelse.

Nu er det en Selvfølge, at en enhver Fiskedam maa kunne tømmes fuldstændig, hvorfor enten Munke eller Stemmeværk altid anbringes paa det Sted i Dæmningen, hvor den største Dybde bliver; skulde der andet Steds i Dammen findes Huller eller Fordybninger, maa disse opfyldes, saa alt Vandet kan løbe ud, ligesom Dambunden bør kunne forsynes med smaa Stikgrøfter, der i Straaleform samler sig til en gennem Dammen løbende Hovedgrøft, i de fleste Tilfælde det tidligere Bækløb eller til Munken, eventuelt Stemmeværket, for at Fisken ved Udfiskning af Dammen kan passere ad Grøfterne og ned til Udløbet for derigennem at fanges i den Udfiskningskasse, som i dette Øjemed altid anbringes under Nedløbsrøret eller ved Stemmeværket.

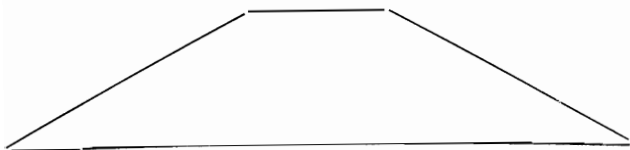
Hvor man anbringer en saadan Tverdæmning over Engen, bør det paases, at Engbunden altid opgraves i et Par Spadestiks Dybde og Bredde, for at alle gamle Muldvarpe- og Vandrottehuller kan blive stoppede, da disse ellers vil lede Vandet ind

under og gennem Dæmningen, og er denne først bygget, er saadanne vanskelige at lukke og kan ofte give Anledning til Dæmningsbrud.

Er en saadan Dæmning sat, og Dammen iøvrigt i Stand til at modtage Vand og Fisk, bør man altid i Forvejen foretage nogle Prøvespændinger, helst med nogen Tids Mellemrum, da Jorden i Dæmningen da bedre vil synke sammen eller sætte sig og blive stærk.

Hvad Højde, Bredde og Skraaninger angaar paa saadanne Dæmninger, skal jeg anføre et Eksempel.

Kan eller ønsker man f. Eks. at spænde Dammen med 3 Alen Vand *højeste Vandstand*, og kan Indløbet f. Eks. føre mere Vand ind, end Afløbet befordre ud, hvilket altid kan befrygtes, hvis Afløbsristen f. Eks. skulde være noget tilstoppet, bør ovenfor omtalte Omløb træde i Virksomhed og regulere Vandstanden til den ønskede bestemte Højde, 3 Alen; da bygger man Dæmninger af 4 Alens Højde, 4 Alens Bredde for oven og giver Siderne 2 Gange Anlæg, og Dæmningens Bund vil da blive, som hosstaaende Tegning oplyser, ca. 18 Alen i Bredden.

Dæmningen vil da altid, selv ved den højeste Vandstand, stadig være en Alen over Vandet, og med opgivne Skraaninger vil man ikke kunne befrygte Dæmningsskred, selv om der i Storm maatte være noget Bølgeslag i Dammen, og laver man sig Fiskedamme, gør man altid rettest i at lave alt godt og rigtig solidt fra Begyndelsen, saa at man kan sove roligt herfor om Natten og ikke, selv om Himlen aabner alle Sluser, skal befrygte enten Dæmningsbrud eller Oversvømmelse.

Saadanne større Naturdamme bør altid besættes om Foraaret med et Aar gamle Ørreder, saakaldte Sættefisk, der i Reglen indkøbes fra før omtalte større Fiskerier, som særlig er baserede herpaa, idet det nemlig ikke gaar an at besætte saadanne med spæd Yngel, som i Reglen vil gaa til Grunde i saadanne Damme, hvor Fiskeyngelens Fjender ofte optræder i Masse, som f. Eks. Vandkalve, Vandtæger, Guldsmedelarver, Rygsvømmere, Vandskorpioner, Vandedderkopper ogsaa kaldet Vandspindere, osv. osv. Disse vil hurtigt ødelægge den spæde Yngel, hvorimod Ørreden, naar den er et Aar gammel, er en forholdsvis stærk Fisk og omtalte mange Arter af Insekter vil kunne tjene den til Føde.

Man har Eksempler paa, at en Naturdam er bleven besat med 50,000 Stykker Ørredyngel ved Foraarstid, og ved Udfiskning om Efteraaret var

der ikke et eneste Eksempel i Live, hvorimod man ved at besætte sine Damme med Sættefisk kan regne med nogle faa, f. Eks. 5 % Tab.

Vel kan Forholdene et eller andet Sted være saaledes, at det kan lykkes med Udsættelsen af Yngel, men ikke i Almindelighed, og da er Damme opstemmede paa Agerjord de bedste. Saadanne har enkelte Steder givet gode Resultater med Udsættelse af Yngel. hvad der jo for Opdrætteren er en Fordel, da denne er langt billigere i Indkøb end Sættefisken, hvorfor det selvfølgelig ved saadanne Fiskerier er en betydelig Fordel at være i Besiddelse af en eller to saadanne Damme, hvor man kan opdrætte sine Sættefisk til Besættelse af de større Natudamme.

Saadanne Fiskeopdrættere i Landbruget gør klogest i hvert Efteraar at udfiske og sælge alt, hvad der har naaet den tidligere omtalte Størrelse, som Spisefisk, altsaa Portionsfisk, hvilken den som Regel maa opnaa samme Sommer, som den er udsat i Foraaret. Og da er Tiden og Lejligheden kommen til, at Fiskeopdrætteren bør henvende sig til de før omtalte større Forretningsfiskerier for at afhænde Fisken, da disse er baserede paa baade at opkøbe, udfiske og transportere Fisken samt eksportere den levende, hvad den nemlig altid maa være for at kunne sælges paa de store Pladser i Udlandet (død Portionsfisk er omtrent

værdiløs), og Opkøberne betaler i Reglen en Pris af 1 Kr. og derover pr. Pd., hvad man jo maa kalde en glimrende Pris for 1 Pd. Fisk herhjemme.

Thi skal man overvintre sine Fisk, løbes altid en Risiko i forskellige Retninger; thi naar Fisken har naaet en saadan Størrelse, at den er attraa-værdig til Spisning, da melder sig ogsaa Fjender, der ikke er lidt farlige. Det kan være Mennesker eller Dyr, og særlig er Odderen slem og vel nok den Fjende, der blandt Dyrene er den værste, hvorfor jeg ogsaa har skænket denne en længere Omtale i et særligt Afsnit bag i Bogen og nedskrevet nogle af de Erfaringer og Tildragelser, jeg personlig har oplevet paa forskellige Odderjagter, samt omtalede almindeligste Fangstmaader.

Et Spørgsmaal, der meget hyppig fremsættes, er dette: hvor stærkt kan man besætte saadanne Damme? Lige saa ofte vil endog erfarne Fiskeopdrættere blive Svar skyldig paa Grund af, at Spørgsmaalet er meget vanskeligt at besvare endog tilnærmelsesvis rigtig, da Forskellen paa Naturnæring, som enten avles i Dammen eller tilføres med Vandløbet, kan være saare stor, og det kan derfor bedst afgøres ved Selvsyn paa Stedet og ved Undersøgelse af Vandet, hvor stærkt man kan besætte Dammen, ligesom dette ogsaa vil afhænge meget af, om man i den Retning har bragt nogle Ofre, hvilke med Hensyn til Yngledamme f. Eks. kan være

at gøde Dambunden ved Foraarstid en 14 Dage forinden og derefter, nogle Dage før Fisken udsættes, stemme Dammen med en ganske lav Vandstand, der vil have til Følge, at der af Gødningen og Græs-bunden vil fremkomme et Utal af Smaadyr (Krustaces) til Foderæmne for Fisken, eller man, hvis det er til Sættefisk, paa anden Maade har Naturnæring til sin Raadighed, hvilket senere omtales i efterfølgende.

Og galt er det at besætte for svagt, fordi der i dette Tilfælde gaar en Del Næring tabt, som kunde være udnyttet og omsat i det kostbare Fiskekød, ligesom ogsaa Fisken i dette Tilfælde kan vokse saa stærkt, at den i Vægt bliver over Portionsfisk, og hvad saa? Ja, tidligere var man jo næsten nødsaget til at fortsætte med Opdrættet, til Fisken naaede en Vægt af 2 Pund, idet Fisk af den Vægt og Størrelse, der ligger der imellem, altsaa over 30 Kvint og under 2 Pund, ikke er nogen god Handelsvare. Nu vil den dog i Reglen kunne afhændes til omtalte større Forretningsfiskerier, hvis Opgave for en stor Del er og maa være at lette Producenterne Afsættelsen af Produktet, og saadanne vil da ogsaa nu i de fleste Tilfælde kunne betale en Pris af 75 à 85 Øre for den Slags Fisk.

Men Tilbøjeligheden gaar oftest i Retning af, at man vil besætte for stærkt, og da vokser Fisken selvfølgelig for lidt, og man faar altsaa ikke dette

Efteraar ved Udfiskningen den paaregnede Indtægt, og Opdrættet i dette Tilfælde bør absolut fortsættes det følgende Foraar, hvad jo er meget uheldigt, da Dammene jo af forskellige Grunde helst bør ligge uden Vand Vinteren over og atter ved Foraarstid modtage ny Besætning. Ja, mange svæver i den store Vildfarelse, at har man bare meget og dybt Vand, saa er det ubegrænset, hvor stort et Antal Fisk, der heri kan finde Føden. Med stort Held har jeg revet mange ud af denne Vildfarelse ved at bruge et Eksempel og spurgt: Hvor meget Korn saar man da paa en Tønde Land? Ved at faa det opgivet til en Tønde, har jeg da indvendt, det var meget for lidt, der burde saas mindst 10 Tønder. Svaret vil blive, det kan umuligt vokse der, men det er akkurat det samme med Fisken, den er kun en Udsæd, der skal vokse og trives. En nogenlunde tilnærmelsesvis rigtig Besvarelse paa Spørgsmaalet maa vel med Rette kunne kræves af Fagfolk, og jeg tør efter mine Erfaringer da svare, at fra 1—2000 Besætningsfisk pr. Td. Land vil i Reglen være passende.

Nu gaaes der jo ud fra ved Anlægget af saadanne Naturdamme, at der ikke skal fodres, men Fodring og Fodring er to Ting; der er mange Maader at fodre Fisk paa og derfor ogsaa flere Maader, hvorpaa man i saadanne Damme uden dog at kalde det Fodring kan fodre, hvorved man paa en nem

Maade kan forøge Udbyttet betydeligt, naar man bare vil have en lille Smule Ulejlighed dermed; thi ved Fodring af Fisk paa rationelt drevne Fiskerier forstaas jo Fodring flere Gange daglig, hvor der i en Dam paa en halv Skæppe Land ofte er 10,000 Fisk, men det er ikke den Slags Foder, der bestaar i frisk hakkede Fisk eller Slagteriaffald, her skal omtales, men derimod det at give Dammen et Tilskud af Naturernæring, hvilket lader sig gøre paa flere forskellige Maader, thi lige saa vel som Fiskedammene har sine skadelige Dyr, har de heldigvis ogsaa sine nyttige Skabninger, og ved at hade de første og frede om de sidste opnaas en Del.

At søge Kundskab om disse nyttige Dyr og deres Levevis er for Fiskeavleren nok Umagen værd, hvorfor jeg skal henlede Opmærksomheden paa de almindeligste, der ofte forekommer i vore Vandløb, endog mange Steder i store Masser

Af disse bør især nævnes Tangloppen (*Gammarus pulex*), der er et udmærket Foder for saavel Yngel som Sættefisk, vel er den først paa Foraaret for stor til, at Yngelen, man sætter ud i Dammen, kan æde selve Tangloppen, men den formerer sig ganske overordentlig hurtig, og den derved stadig fremkomne spæde Yngel er et godt Foder for Fiskeyngelen, ligesom den fuldvoksne er det for Sættefisken. Disse Tanglopper, der noget ligner en

lille Reje, indfanger man med dertil indrettede fine Kætsere nemt i stort Tal i Bækløb, et Arbejde Drengene f. Eks. godt kan udføre og endda have Fornøjelse af og i en Spand Vand bringe dem til Dammen.

Den opmærksomme Iagttager vil ofte særlig i Forsommeren opdage, at der paa Vandoverfladen kan svømme en Masse smaa, ubehjælpssomme Skabninger omkring af ca. $\frac{1}{2}$ Centimeters Længde, paa hvilke man tydelig kan skelne Hovedet og da særlig Øjnene; dette er Myglarver af vor almindelige Stikmyg, som man med en Gaskætser nemt kan afskumme, og de er et udmærket Foder for Yngelen, ligesom Vandene ofte ligefrem kan myldre af Crustaceen, smaa Hvirveldyr, Vandlus og mangeartede Vandinsekter i Milliardvis, der med en saadan Kætser enten af Smørgace eller fint Bobinet kan overføres i Dammen til Fødeemne for Yngelen.

Mosesneglen, der næsten forekommer i ethvert Vandløb, er uhyre nyttig og formerer sig stærkt, idet den lægger sine Æg ca. 20 Gange hver Sommer og flere Hundrede ad Gangen; disse findes paa Vandplanter som en et Par Tommer lang Gelemasse. Mosesneglen er, da den med Begærlighed ædes af Sættefisken, meget værdifuld, idet dens fine Skal (Sneglehuset) tilfører Fisken Kalk til Bendannelse. Det maa derfor tilraades Fiske-

opdrættere at forsyne Naturdammene med Sneglen, hvilket er den simpleste Sag i Verden.

Hvor nemt kunde man ikke mange Steder lave en mindre Dam til Opdræt af Skalleyngel, ved at man indfanger nogle store Skaller og slipper dem ud i en saadan Dam, hvor disse tidlig paa Foraaret aflægger sin Yngel paa Græs og Vandplanter, saa Dammen hurtigt myldrer af spæd Skalleyngel, der er et udmærket Foder at sætte ud til Ørredyngel, men ikke taaler lang Transport, hvorfor en saadan Dam helst bør ligge i Nærheden af det Sted, hvor Yngelen skal bruges. Det kan ogsaa gaa an at udsætte saadanne større Skaller i selve Dammen hos Ørredyngelen; Skallen hører jo til Karpefiskene og har ingen Tænder i Munden, hvorfor den ikke æder andre Fisk, som f. Eks. alle Arter af Rovfisk gør, hvilke man lettest skelner fra Karpearterne ved, at de altid har Tænder, hvorimod Karpearterne har saakaldte Svælgknogler, ved Hjælp af hvilke den knuser sin Føde. Men ved at sætte Skaller i Ørreddammen er imidlertid den Ulempe, at de er Konkurrenter til Føden, thi de skal nok vide at bjerge sig en god Del deraf, hvilken ellers kunde komme de ædlere Fisk til Gode, hvorfor saadan Udsættelse kun bør ske i mindre Tal.

Den spæde Skalleyngel samler sig faa Dage efter at være kommen ud af Ægget i store Stimer

og er derfor nemme at indfange med ovennævnte fine Kætsere, der ogsaa kan laves af Stramei, hvorpaa man fra Kætseren øser dem over i en Ballie eller lignende, som man har svømmende ved Siden af sig indeholdende en Smule Vand. I Søer kan man indfange Yngelen fra Baad og ofte med et Drag af Kætseren øse i Tusindvis over i Karret.

Det hænder ofte, at der dør en Kalv eller andet Husdyr; saadant kan anvendt paa rette Maade give et godt Tilskud til Naturfoder, og intet gaar til Spilde af døde Dyr, eftersom alt kan anvendes.

Man indretter sig til dette Brug en simpel Trækasse, i hvis Bund er anbragt en Skuffe, der maa være tæt og dens Sider skraane lidt indad; over Skuffen er i Kassen anbragt en Rist af Traadvæv med ca. $\frac{1}{2}$ Tomme store Huller i. Paa denne Rist anbringes et 2 Tommer tykt Lag Hakkelse, paa dette igen et 1 Tomme tykt Lag af Klid eller rent Sand, derefter igen en stærk Rist, hvorpaa det døde Kadaver efter at være hugget noget i Stykker anbringes. Kassen stilles for den ubehagelige Lugts Skyld paa et afsides Sted helst i Skygge og under nogle Træer; her vil de hurtig indfinde sig Spyfluer, der afsætter deres Spy paa Kødet, hvoraf snart udvikles en Masse Maddiker. Saa snart disse er fuldt udviklede, er

deres Natur at søge i Jorden for at forpuppe sig, hvorfor de efterhaanden gaar igennem den øverste Rist, og ved at bore sig gennem Klid og Sand er de blevne fuldstændig rensede, forinden de falder igennem den underste Rist og ned i Skuffen, der med sine skraat stillede Sider hindrer dem i atter at kravle ovenud, og man har her nyttiggjort al Slags ellers værdiløst Affald, eftersom alt kan bruges, selv døde Fisk, Rotter, Hunde, Katte o. s. v. Man har adskillige Steder brugt den Fremgangsmaade at stille en Kasse med kun én Rist over Dammen, for at Maddikerne da direkte fra Affaldet kunne drysse ned i Vandet, men dette maa paa det bestemteste fraraades, da disse Larver, saafremt de ikke er fuldt udviklede og rensede, indeholder en saakaldet Aadselgift, der dræber Fisken, ligesom man vil forstaa, at der fra en saadan Kasse, hvor Affaldet kun hviler paa en enkelt Rist, ogsaa vil falde noget af dette i Vandet, hvor det snappes af Fisken og har Døden til Følge.

En saadan Maddikekasse er nem at passe, man paaser bare, at der ikke iblandt Larverne bliver for tørt, hvorfor den som sagt stilles i Skyggen, og saafremt det er nødvendigt, gyder man noget Vand paa, og naar Kødet er rigtig godt besat med Spy, lægger man et Laag paa for Fugle og lignende. Disse Larver, som man kan tage hver Dag i store Masser (for saa vidt man kan holde

Kassens øverste Indhold ved Lige), fodrer man da Ørrederne med; de er ogsaa gode til Sættefisk og til Yngelen, naar den hen paa Sommeren (i Juli Maaned) har naaet den Størrelse, at den kan sluge dem.

En særlig Omtale ønsker jeg at gøre et særegent godt Naturfoder Genstand for.

Det var i Maj Maaned 1903, da jeg som Med-ejer og Inspektør havde det store Fiskeri paa Vejen Vandmølle, dels under Anlæg dels under Drift, at jeg en Foraarsdag tog ud paa en af den Slags Opdagelser, som Fiskeopdrættere saa ofte maa, og da havde valgt at undersøge den Grøft, der fra Vejen By fører Kloak og Spildevand dels fra Mejeriet og dels fra Margarinefabrikken »Alfa« ud over Markerne i Øst for senere at falde ud i Aæn. Jeg fandt denne Dag i Grøften et Utal af smaa, røde Orme, 1 à 2 Tommer lange og af Tykkelse som en Sytraad; ja i saa stort Tal var disse til Stede i Grøften, at Bunden var ganske rød af dem. Jeg kendte dem ikke, havde aldrig før truffet paa dem, men havde dog straks en Anelse om, at dette var vist noget for Yngelen, ja, jeg husker godt, at jeg ogsaa tænkte, de vil naturligvis nok æde dem, men om de ikke dør af dem, det bliver noget andet, men et Forsøg maatte der selvfølgelig gøres. Jeg tog derfor et Par Spandfulde med til Fiskeriet og valgte et Parti Yngel,

der nøje kunde kontrolleres til Prøvefodringen. Ormene blev af denne ædt med stor Begærlighed, og Yngelen trivedes udmærket og kendelig meget bedre end den anden Yngel, der var af samme Alder, men ingen Orme fik.

Jeg kunde deraf forstaa, at jeg havde gjort en Opdagelse, der for Fiskeriet havde en meget stor Værdi, hvorfor der ogsaa hurtigt blev gjort Skridt til at erhverve Grøften i Leje, og nu kan Fiskeriet daglig der hente Ormefoder i store Masser, ja til Tider i hele Vognlæs, som det kan anbringe i Kasser, hvor Vandet strømmer igennem, til daglig Fodring det meste af Sommeren. Ormene kan i Grøften være saa talrige, at man paa et Sted kan tage den i hele Spandfulde, de sammenklumper sig meget stærkt og kan derfor i hele Haandfulde opsamles i Spande.

For at konstatere Ormens Egenskab som Foder og for at vide dens Navn blev den gjort Genstand for Undersøgelse paa Landbohøjskolen i København, og jeg fik derfra efterfølgende Underretning:

»De tilsendte Dyr er nære Slægtninge af Regnorme, men lever i Vand, deres Navn er »Tubifax vivolorum«; det er fuldvoksne Dyr, altsaa ikke som formodet Larver af Myg. Med Hensyn til Deres Spørgsmaal om de ved at anvendes som Føde til Fiskeyngel kan skaffe denne den nød-

vendige Kalkmængde, skal jeg meddele Dem, at disse Orme intetsomhelst Kalk indeholder.

A. Ditlevsen.«

Man vil altsaa heraf se, at skal saadanne anvendes som Hovedfoder, maa der tilsættes Kalk, hvad man gør ved at iblande 3 % surfosforsur Kalk, der ved Udstømning i Vandet med Begærlighed snappes af Fisken.

Skulde en eller anden kende saadanne Grøfter med disse Orme, vilde det være mig meget kært, om Vedkommende for at faa undersøgt, om det er omtalte Orue, vilde sende mig Meddelelse herom samt i hvor stort Antal, den er til Stede. Ved et Fiskerianlæg i Trolhede er den ogsaa funden i en Grøft med Afløb fra et Mejeri.

Paa disse og forskellige andre Maader vil man altid kunne hjælpe Naturernæringen i Dammen og derved selvfølgelig ogsaa Udbyttet, og intet af dette kan i et Landbrug betragtes som uoverkommeligt, eftersom det ofte vil kunne gøres i ens Fritid, naar man bare har den fornødne Interesse for og Kærlighed til Sagen; thi det er jo, som Digteren har skrevet:

»at den har aldrig levet,
som klog paa det er blevet,
han først ej havde kær.«

Men naar man faar sin Ulejlighed og sit Arbejde godt betalt, plejer Interessen og Kærligheden

jo at indfinde sig, og nu ser man allerede med lidt andre Øjne paa denne Sag end for faa Aar siden, da man nærmest betragtede Folk, der satte Penge i den Slags Ting, som halvgale.

Men, indvendes der nu ofte, hvor længe vil det vare, inden vi faar Overproduktion, naar der saadan over en lav Sko anlægges Fiskedamme overalt, hvor der er Vand; kan man saa gøre Regning paa, at Fisken vedblivende kan afhændes?

Med den Erfaring man har med Hensyn til den store Efterspørgsel, der for Tiden er i Udlandet efter Portionsfisk, og naar man ved, at Opkøberne i Udlandet gerne vil afkøbe os alt, hvad vi endnu her i Landet har kunnet producere i en Aarrække af f. Eks. 20 Aar til de nuværende gode Priser, maa man tillade sig at tro, at med Overproduktionen har det ingen Fare.

Og er vore almindelige Havfisk ikke Aar for Aar stadig bleven dyrere, skøndt Fiskernes Redskaber og Fartøjer stadig bliver bedre, og Fangsten forceres? Jo, Fisk er en saa eftertragtet Vare, at der i den Retning ikke kan skønnes at være noget at befrygte, men snarere kan man sige: Havde man bare Fisk nok, saa havde man ogsaa Penge nok.

Har man Fisk at overvintre, bør iagttages, at Dammene under Frostperioder holdes aabne ved Ind- og Afløb. I denne Retning gør omtalte

Skumkasse god Tjeneste, idet denne, naar den forsynes med Laag og iøvrigt er rigtig anbragt, er frostfri, ligesom ogsaa Munken, der bør forsynes med Dæksel, da holder sig aaben. Iøvrigt gør det aldeles intet, om Dammen i sin hele Udstrækning bliver tillagt med Is, men den maa dog være af en saadan Dybde, at den ikke kan bundfryse. At vække Dammen ved hist og her at slaa Huller i Isen bør fraraades. Det er en fejlagtig Anskuelse, mange har i den Retning, idet de mener, at saadanne Huller skal tjene til at forsyne Fisken med Luft. Nej, Fisken aander ikke direkte ved Luft, men derimod i godt luftmættet eller iltet Vand, hvilket den vil faa i rigelig Mængde, naar Strømmen gennem Dammen holdes vedlige.

Mange vil som Lystfisker have erfaret ved at transportere nogle Smaafisk f. Eks. i en Spand, at disse da efter kort Tids Forløb vil vende Bugen i Vejret og dø netop af den Grund, at stillestaaende Vand ikke kan optage Ilt fra Luften for derved at erstatte den Ilt, Fisken forbruger ved at aande, men vil man øse Vandet og af nogen Højde igen lade det falde ned i Spanden, vil Fisken kunne leve.

Lystfiskeren vil vide Besked med, at Fisken i varmt og stille Vejr ikke har nogen Ædelyst, men holder sig rolig og ofte ubevægelig, og man faar ikke Bid. Derimod, naar Vandet efter Storm er bleven

rørt og pisket og altsaa mere luftmættet eller iltet, er Fisken livlig, og Fangsten bedre.

Medens den atmosfæriske Luft bestaar af Ilt og Kvælstof, bestaar Vandet af Ilt og Brint, saaledes at Forholdet er 1 Del Ilt og 2 Dele Brint.

Er Ilten ved Indaanding forbrugt eller i varmt Vejr undsluppen i Luften, maa Fisken dø. Derfor er det ikke uden Betydning, naar man anlægger Fiskerier eller Damme, at man har noget Fald paa Vandet, da man vil forstaa, at hvis Vandet falder 1 eller flere Fod gennem Luften til Dammen, da vil det iltes og ved en saadan Iltning tillige blive afkølet, hvad der om Sommeren, naar det gælder om ikke at faa Vandet for varmt, er af stor Betydning, og det er netop Ørredens Natur at opholde sig i Vand, der har Fald.

Man forstaaer, at ved saaledes at opdrætte Fisk i Damme maa man søge at komme Naturen saa nær som muligt, men at give Ørreden de samme gode Livsbetingelser den har i vore stærkt strømmende Aaer og Bække, lader sig kun faa Steder gøre; thi skønt den her mange Steder ikke har saa dybt Vand, som her i Bogen omtalt i Dammen, og ofte lever paa 1 Fod Vand, har den i Aaerne en stærk Strøm overalt og hist og her store saakaldte Høller. Brinker og Vandplanter tjener den til Skjulesteder, og til Føde har den et Mylder af Tanglopper og smaa Fiskeunger o. s. v. Men med

en Ting har den det dog bedre i Dammene, nemlig med Hensyn til de før omtalte mange Fjender, hvilke vi altid til en vis Grad kan beskytte dem for.

Enhver Fiskedam bør efter endt Udfiskning altid tørlægges, for at Insektæg og Larver af de mange smaa Fiskefjender derved dels kan ødelægges dels oppilles af de mange forskellige Fugle, der altid kommer til Stede i saadanne, og for at blive udluftet og frisket.

Vil man anvende Dammen til Opdræt af Yngel, og man befrygter, at den indeholder mange skadelige Smaadyr, kan det være formaalstjenligt at kalke Dammen, hvilket sker ved, enten at udstrø ituslaaet brændt Kalk, eller ved at udrøre læsket Kalk i Vandet og lade dette forblive over Dambunden i nogle Dage, hvorefter Dammen udskylles godt, og er dette tilligemed Kalkningen gjort grundigt, kan man være sikker paa at have dræbt alt Liv.

Dernæst kunde jeg ønske at henlede Opmærksomheden paa de mange gennem Markerne løbende Bække, hvoraf mange om Sommeren fører en nogenlunde konstant Vandmængde; de kan uden Opstemning og ved kun smaa Udgifter rigtig anvendt til Opdræt af Yngel bringe Ejeren eller ofte Ejerne, idet Bækkene de fleste Steder udgør Markskellet, en Indtægt, større end de fleste aner. —

Idet jeg stadig gaar ud fra, at alt Vand, det være stillestaaende eller rindende, dybt eller lavt, i Fiskeriøjemed altid har sin Værdi, naar det bliver rigtig udnyttet, og den rette Fisk kommer i det rette Vand, er de fleste vel nok enig med mig i, at dette burde ske overalt for at bringe de Indtægter frem, der nu længe nok har været upaaagtede. Der klages i hvert Tilfælde højlydt over for store Udgifter og for smaa Indtægter, hvorfor Opgaven for mig ved dette lille Skrifs Fremkomst er og har været blandt Landbrugere at oplyse, hvorledes man med forholdsvis smaa Udgifter kan forøge sine Indtægter, og ved at anvende de nu paa dette Omraade indvundne Erfaringer paa rette Maade kan Indtægterne i ethvert Tilfælde for manges Vedkommende forøges i ganske betydelig Grad.

Saadanne Bækløb, der i Reglen ikke har ret stor Dybde, lidt over og lidt under 1 Fod, normal Vandstand, tænkes kun anvendt til Fiskeri ved Sommertid, og meget ofte vil det endog være det heldigste kun at lade Yngelen forblive i saadanne til 1. August, til hvilken Tid den da maa indfanges og den er allerede da en god og søgt Handelsvare, hvis man ikke selv har nogle Damme til dens videre Opdræt til Efteraar, idet Yngelen til den Tid er kommen over den vanskeligste Periode for dens Opdræt.

Vil man nu forsøge saadan Opdræt af Yngel i disse Bækløb, anbringer man øverst i Bækken paa sin Ejendom, altsaa derfra hvor Strømmen flyder, den tidligere omtalte Skumkasse, der for det første skal forhindre, at Fisken ikke deserterer opad mod Strømmen og ind paa anden Mands Ejendom, ligesom den skal forhindre, at Strømmen fører mindre eller større Rovfisk ind i det Stykke, man besætter med Yngel. Man maa i Forvejen ved at foretage en kortvarig Opstemning af Vandet lade Bækken løbe tør eller dog saa vidt tør, at man er sikker paa, at ingen større Rovfisk er bleven tilbage, hvorefter man ligeledes (nederst i Bækken) anbringer den næste Skumkasse, og man vil forstaa, at man paa den Maade har lavet sig en Fiskedam eller, om man vil, en Fiskebæk

Tvivler man paa, at man ved indtrædende stærkt Regnvejr kan beherske Vandet ved ovenfor anførte Midler, gør man rettest i at lave et Bækløb af samme Størrelse som det oprindelige umiddelbart ved Siden af, hvilket jo i de fleste Tilfælde kun vil være at grave en almindelig Grøft, og det betragter jeg ikke som nogen stor Udgift i Forhold til den Indtægt, der ved den Slags Fiskeri kan paaregnes.

Man vil ogsaa ved en saadan Sikkerhedsforanstaltning kunne indse, at man i forskellige Retninger har store Fordele, idet dette betydeligt vil

lette Anbringelsen af Afspærringsredskaberne, ligesom man ved Udfiskning kan tørlægge Bækken, og hvis man vil anbringe Skumkasser i begge Løb, enten kan skifte med Fisken, som da vil finde ny og rigelig Næring i det andet Løb, eller man, hvis man gaar ud fra at være Herre over Vandstanden, kan besætte begge Løb og fortsætte Opdrættet til Efteraarsudfiskningen, som helst bør ske først i Oktober.

Til Besættelse af saadanne Bække kan alle Ørredarter ligegodt anvendes, men da Yngelen af vor danske Havørred hos Udklækkere købes billigst, og den opdrættede Yngel om Efteraaret holder ens Pris, gør man rettest i at tage denne.

Saadanne sommergamle Ørreder koster gennemsnitlig 10 Øre pr. Stk, eller efter Størrelse omtrent 1 Øre pr. Centimeter. Yngelen vil kunne købes for ca. 8 Kr. pr. Tusinde, men heraf maa man jo altid regne, at mange, i Reglen Halvdelen, gaar tabt i Sommerens Løb.

Det bemærkes, at saadan Fiskeopdrætning kun kan finde Sted i private Vandløb, idet Fiskeriloven forbyder Indrettelse af Fiskerier i offentlige Vandløb.

Angaaende Opdræt af Karper og Suder, som det i dette Skrift ikke var min Hensigt at skænke ret megen Opmærksomhed gaaende ud fra, at dette er mindre godt lønnende i vort kolde Klima, skal jeg dog bemærke, at hvor man har sure og daarlige

Enge, paa hvilke man nemt kan spænde Vand med en lav Vandstand, omtrent 1 Alen, vil man maaske nok ved at besætte med Suder eller Karper faa noget større Udbytte af Vand end af Græs. Man vil forstaa, at saadanne, for at Vandet kan blive saa varmt som muligt, ingen Strøm bør have, ligesom Udfiskning altid maa ske om Efteraaret, for at Fisken kan overvintres andet Steds. Karperne skal for at være god Handelsvare holde en Vægt af ca. 3 Pd., hvorimod Suder med Fordel kan sælges som Portionsfisk, hvilket den i Almindelighed kan egne sig til den 3die Sommer.

Saa har man endvidere i Landbruget et Utal af Mergelgrave. At betragte disse som vel egnede til Fiskeopdræt i Almindelighed vilde selvfølgelig være en Fejl, da de jo i Almindelighed savner Betingelserne for at kunne tømmes, hvilket som før nævnt er en Hovedsag for en Fiskedam, men at disse dog paa den ene eller den anden Maade kan bringe en Indtægt eller dog noget mere, end Tilfældet er, er en anden Sag.

Nu er det jo ofte Tilfældet, at Gedden findes i det langt overvejende Antal Mergelgrave, og da er der ikke ret meget at stille op, thi at udfiske disse helt kan man næsten ikke regne med, da bør man hellere indsætte Skaller eller Karudser til Føde for Gedden, og da drive Geddefangst som Lystfiskeri.

Ved man derimod sine Grave fri for denne vor værste Rovfisk blandt Ferskvandsfiskene, og man ønsker at indrette sig lidt Lystfiskeri, har man en fra Tyskland indført Fisk, man i dette Øjemed kan have baade Nytte og Fornøjelse af, nemlig den saakaldte Forelaborre, der er en udmærket Damfisk og ynder dybt Vand. Det er en Rovfisk, der bider godt paa Krog, og som ikke giver Gedden ret meget efter. Den er en meget smuk og velsmagende Fisk, og man kan have stor Fornøjelse af Tid til anden at betragte den, naar den en Sommerdag svømmer rundt i Dammen. Med sin smukke, grønne Glans tager den sig godt ud, og den er langt at foretrække for Gedden, som man kun sjældent faar Løjlighed til at iagttage i Gravene.

Samme Forelaborre er for Resten ikke uden en vis Intelligens, idet den, naar Yngletiden om Foraaret nærmer sig, af Græs og Vandplanter eller smaa Grene bygger en Rede, hvori den lægger sine Æg, og medens disse udklækkes, hvilket tager en Tid af ca. 12 Dage, stadig staar ved Reden og med Halen ganske sagte vifter Vandet gennem Æggene. Saa snart Yngelen kommer frem, trækker den rundt i Dammen med den, og beskytter den mod Fjender i dens spæde Alder for rigtignok senere, naar den bliver noget større, at æde den; men man kan dog altid gaa ud fra, at der vil

blive saa mange tilbage, at Graven kan holdes stærkt nok besat, da det jo er meget begrænset, hvor stort et Antal Fisk en saadan kan føde.

Dernæst kan Mergelgrave udmærket godt egne sig til Krebseavl, hvad de i langt højere Grad, end Tilfældet er, ogsaa burde benyttes til, særlig da dette kan lade sig gøre uden nogensomhelst Udgift. I dette Øjemed er det en Fordel, om der findes, ellers udsættes enten Skaller eller Karudser til Føde for Krebsene, hvilke Krebsen udmærket kan fange. Naar den stille gaar sin Krebsegang og støder paa en Fisk, rækker den en Klo frem og tager Tag i Halen af Fisken, som da forskrækket farer frem slæbende Krebsen efter sig, men snart vil være saa udmattet, at det bliver en let Sag for Krebsen at slaa en Klo i Bugen af Fisken, som da hurtig er færdig.

Vil man besætte sine Mergelgrave med Krebs, har man bare at forskaffe sig nogle med Æg godt besatte Hunkrebs, hvilke da i en Vidiekurv med Laag over og en Sten i Bunden nedsænkes i Graven, efter at man først har forsynet Kurven med nogen Føde for Hunnerne i den Tid, Indespærringen varer. Kurven forsynes med et Reb, saa den igen kan hales i Land, for at man kan tage Moderdyrene ud af Dammen, efter at Yngelen gennem Kurven har forladt Moderen, da denne ellers vil efterstræbe og fortære de spæde Unger. Man vil

forstaa, at man paa denne Maade efter Behag kan besætte en Grav med et lille eller stort Antal Krebseunger; en Hun har i Reglen ca. 200 Æg.

Fangsten af de voksne Krebs sker paa forskellig Maade, enten med Krebsebrikker, hvad der er ganske morsomt, eller med dertil indrettede Krebseruser. Efter 3 à 4 Aars Forløb vil Yngelen have naaet en Størrelse af 3 à 4 Tommer og er da en søgt Vare, der til enhver Tid kan afhændes til Forretningsfiskerierne til gode Priser.

Løvrigt skal jeg ikke, hvad Krebsen angaar, undlade at henvise til et lille Skrift: »Krebseavlen, udgivet af Professor, Fiskerikonsulent Arthur Feddersen«, som tilligemed en Del andre af samme Forfatter udgivne Smaaskrifter angaaende Ferskvandsfiskeriet er meget at anbefale til denne Sags Venner.

Hvad jeg finder meget mærkeligt er, at den, der i disse Tider skal købe Ejendom, ikke tager noget mere Hensyn til Fiskeavl og vælger sig saadanne, hvor der kan indrettes Damme eller smaa Søer, og den Slags Ejendomme er der mange af rundt i Landet, thi nu er Fiskeopdræt dog allerede her i Landet godt kendt, og meget ofte læser man Artikler i Dagspressen om Anlæg af Damme baade smaa og store og om Udfiskning af saadanne og deres eventuelle Udbytte. Saadanne store, opstemmede Damme, af hvilke der findes mange i Tyskland,

der maaler flere Hundrede Tønder Land, er man jo ikke henvist til stedse at drive Fiskeri i; har man f. Eks. i 4 Aar drevet Fiskeopdræt paa et Stykke Jord, kan det være fordelagtigt at tørlægge, pløje og tilsaa Dammen; thi da vil der paa Bunden have lagt sig et tykt Lag af Dynd, som ved at blive nedpløjet giver en god Afgrøde, ligesom Dammen derefter bliver mange Procent bedre til Fiskeopdræt.

Som et Eksempel paa, hvad en stor, opstemmet Sø kan indbringe, skal jeg anføre en Beretning om en Udfiskning i Bøhmen, Fiskedammen er af Størrelse ca. Tusinde Tønder Land:

»Stor Fiskefangst. I Aar fandt efter tre Aars Forløb atter et stort Fiskeri Sted i den for sin store Udstrækning bekendte Fiskedam, Rosenberg, der ligger paa Godset Wittengau i Bøhmen og tilhører Fyrst Schwarzenberg. Fiskeriet varede i 4 Dage fra den 19. til den 22. Oktober inkl., da omtrent alt, hvad der i Dammen fandtes af Fisk, var fanget. Udbyttet var 900 Centner Karper, 40 Centner Karudser, 15 Centner Gedder og flere Centner Muræner, Aal, Aborrer, Maller og flere andre Fisk, altsaa næsten Tusinde Centner Fisk til en samlet Værdi af 160,000 Kronedalere (ca. 560,000 Kroner). Størsteparten af Fisken blev opkøbt af Videreforhandlere, og Resten blev bragt til Wittengau til Inspektøren over de fyrstelige

Fiskedamme og indtil videre anbragt i Hyttefæde. Dette interessante Skuespil havde samlet talrige Tilskuere ikke alene fra den nærmeste Omegn men ogsaa langvejs fra, bl. a. havde der ogsaa indfundet sig flere besøgende fra Helsingfors.

Her skal anføres et Ud klip af »Aftenposten« angaaende et Eksempel her hjemme fra:

»Stor Fiskefangst. Et Par af Fiskedammene ved Pøt Mølle blev ifølge »Skanderborg Avis« forleden tømte for deres Indhold, der hovedsagelig bestod af 3 Aars Karper. I disse to Smaadamme blev Udbyttet 1500 Karper, der havde en Vægt varierende fra 2 til 12 Pd. pr. Stk. Fisken sælges for 50 Øre pr. Pd. og giver altsaa en ikke ganske lille Fortjeneste. De har næsten intet kostet at opdrætte.«

Det vil af disse to Eksempler kunne ses, at det ved Ejendoms køb vel kunde være værd at tage Hensyn til Vandforholdene, og særlig fordi mange Ejendomme med Kær og sure Enge ikke i Forhold til Arealet kan kaldes ret dyre, da saadan sur Eng og daarlige Kærjorder ikke i Landbrugsøjemed kan sættes videre højt i Værdi.

Endnu er Sagen ikke kommen saa vidt, at saadanne Ejendomme af denne Grund er stegen i Pris, men det kommer nok om nogle Aar. For Tiden er det Vandmøllerne, der hovedsagelig ses paa, og som Fiskeopdrætterne med særlig For-

kærlighed søger at erhverve hertil, fordi der ved saadanne i Reglen altid er gode Forhold til Stede paa Grund af Stemmeretten, men saadanne er ikke altid saa billige. Der er mange andre Steder, hvor store Opstemninger i dette Øjemed kan foretages, naar Folk først faar det rette Syn derfor, men saadant tager jo altid nogen Tid for vi Danske, vi plejer ikke saa hovedkulds at kaste os over det ny, der paa Landbrugsomraadet kommer op, men vil helst se det øvet og prøvet først, hvilket vel ogsaa i mange Tilfælde kan være godt nok, da ikke alt nyt kan siges ogsaa at være godt.

Mit Raad til Dem, der har Betingelser for at kunne lave Damme, er: gaa kun i Gang dermed, men gør det endelig solidt og godt fra Begyndelsen og spar ikke paa nogle faa Kroner ved Arbejdets Udførelse, thi ved eventuelle Uheld hævner saadant sig.

FISKEODDEREN OG DENS FANGST

IKKE mange af vore Rovdyr er saa skadelige som Odderen, og ingen saa vanskelig at komme til Livs som denne, eftersom den er en fortrinlig Svømmer og kan opholde sig temmelig længe under Vandet, naar den mærker sig forfulgt, hvorved den paa dybt Vand hurtig kan gøre sig usynlig. Den er under sine natlige Vandringer meget forsigtig og mistroisk.

Hvor megen Skade dette Dyr anretter, har de fleste kun lidt eller intet Begreb om, men de, der særlig har Grund til at frygte den, er Ferskvandsfiskerierne, thi her kan den ved sin store Graadighed og Ødelæggelseslyst gøre stor Skade.

Man kender i Almindelighed bedre den Skade, Ilder, Maar eller Ræv kan afstedkomme, naar de finder Vej til Hønsehus eller Dueslag, men Odderen er ikke alene en Grovæder men ogsaa en Masse-morder. Den er et meget stort Dyr og kan maale indtil 3 Alen fra Snude til Halespids; en voksen Odder kan veje mellem 25 og 30 Pd.

De kan foraarsage ubodelig Skade, naar de i Flok finder en Fiskedam, som er godt besat med Ørreder eller anden Fisk, der gennem flere Aar har været Genstand for Opdrætterens særlige Omhu og Kærlighed, som f. Eks. Fiskeriets Moderfisk. Ved Moderfisk forstaas 3 å 4aarige og ældre Ørreder af de amerikanske Arter eller af vore egne Bækørreder, der i Fiskeriet benyttes som Stamdyr, som hvert Efteraar afgiver et betydeligt Antal Æg til Udklækning. Saadanne Fisk staar i en Værdi af ca. 3 Kr. pr. Pd., hvad jeg selv har været med til at betale for saadan Vare, og hvilken Skade kan Odderen ikke i saadanne Damme udrette paa en eneste Nat! Derfor er ogsaa Odderen Ferskvandsfiskeriernes erklærede Fjende.

Nu skulde man jo efter dette mene, at enhver Fiskeopdrætter ogsaa var en ivrig Odderjæger, men dette er langt fra Tilfældet, hvilket har sin Grund i, at er der nogen Jagt, der kræver Taalmodighed, Agtpaagivenhed og Øvelse, saa er det denne. Ja, det er næsten, som det skal ligge Vedkommende i Blodet; jeg kender adskillige, som jeg har givet alenlange Forklaringer, og hos hvem jeg har søgt at vække baade Interesse og Lyst til at lære denne meget interessante Jagt, men det har ikke ført til noget. Der skal være ligesom en Væddestrid mellem Menneskets og Dyrets Snille, thi vel er Odderen klog, men hvor stor er ikke Menneskets Snedighed!

Odderjægeren maa tilfulde kende Dyrets Liv og Sædvaner og stadig studere dens forskellige Maader at optræde paa, stadig opsnuse dens Spor, kende dens Veksler og Ædepladser og da særlig opdage, hvor den anbringer sit Visitkort, bør vide Besked med, hvilke Nætter den særlig kan ventes i Besøg, og dernæst af alt dette drage sine Slutninger med Hensyn til, paa hvilken Maade der under de forskellige Forhold bør gaas frem for at komme Røveren til Livs.

Og da jeg nu særlig i de Aar, hvor jeg udelukkende har beskæftiget mig med Opdræt af Fisk, har gjort en Del Erfaringer i denne Retning, har jeg ment det paa sin Plads ogsaa at offentliggøre samme; da Ferskvandsfiskeriet her i Landet nu begynder at indtage den Plads, som det tilfulde fortjener, kunde mine Oplevelser og Erfaringer paa dette Omraade maaske dog gøre en Del Nytte ved at blive fremdragne samt oplyse om de Maal og Midler, der haves til Raadighed til Odderens Udryddelse, i Betragtning af, at denne Opgave i Fremtiden kan være af stor Betydning for Fiskeopdræt i Almindelighed.

Odderen er som ovenfor nævnt en Nattevandrer og vandrer helst i stille og mørke Nætter; den optræder i Reglen selskabeligt en 3 à 4 Stykker i Flok, og kan paa en Nat vandre flere Mil over Land fra den ene Fiskeplads til den anden; om

Dagen gemmer den sig i Reglen i sin Hule, som den næsten altid har Indgang til under Vandfladen og under høje Aabrinker, hvorfor den er vanskelig at opdage.

Den tager ofte paa saadanne lange Vandringer Ophold i store Rørbede ved Vandmøller, Søbredder eller store Aaer; om Dagen kan den ofte gemme sig under Landeveje i Stenkister og lignende Steder, og ligger saadanne Steder godt gemt afventende Mørkets Komme.

Man træffer den dog ogsaa i det fulde Dagslys; den synes nemlig til Trods for, at den er et Natte-dyr, godt at kunne lide Solen, hvorfor den paa afsides Steder, dybt inde i Rørene ogsaa kan ligge paa en Tue eller Rørholm og sole sig i uforstyrret Ro. Ofte benytter den som foreløbigt Opholdssted forladte Ræve- eller Grævlinge-huler.

Den er her i Landet langt mere talrig, end det i Almindelighed antages, mest talrig, hvor større Aaer har deres Udløb i Havet, som i Vestjylland og Limfjorden; der optræder den i stort Tal til stor Skade for Fiskerne, idet den ligesom Sælhunden ituriver Garnene, men træffes som sagt overalt. I Odense er det ikke saa sjældent at se den paa Gaden om Natten, naar den fra Odense Aa gør sine Strejfture i Omegnen.

Dens kæreste Føde er Krebs, Aal, Ørred og Karper; altsaa alle de Arter af Fisk, der er Gen-

stand for rationel Opdræt. Ved Efteraarstid, naar Ørreden maa foretage den for denne Fisk saa besværlige og ofte skæbnesvangre Vandring fra Have og Fjorde ind i Aa- og Bækløb for at lægge sin Rogn, ved denne listige og kloge Røver ogsaa god Besked og stiller ved Aaens Udløb, og naar Optrækket i mørke Nætter begynder, følger den efter og dræber og fraadser af den kostbare Fisk.

Støder den nu paa saadanne Vandringer paa Fiskedamme, hvad den nødvendigvis maa, eftersom disse jo altid ligger ved Vandløbene, er det at Ulykken kan ske, hvorfor Fiskeopdrætteren altid skal have sin Opmærksomhed henvendt paa, om der findes friske Spor.

Odderens Spor er let kendelige ved, at dens temmelig store Poter, der meget ligner en Hunds, sætter Spor i Jord eller Sand, der tydelig viser Aftryk af den mellem Tærne værende Svømmehud.

Ved større Fiskerianlæg, hvor der er en Fiskemester, som har Ansvaret, maa denne være paa sin Post, og det første Morgenarbejde maa helst være, medens Sporene er friske og om Sommeren, medens Duggen hænger i Græsset, nøje at efterspore, om der i Nattens Løb har været Oddere.

Thi heldigvis gaar den paa Grund af sin Mistroiskhed ikke gerne i Dammen ved det første

Besøg, da den kan se, der er taget adskillige Foranstaltninger af Menneskehænder, men efterhaanden, naar den synes ingen Fare at kunne spore, forsøger den et Attentat.

Og en Fiskemester maa kunne spore, selv om et saa lille Dyr som en Vandrotte har opereret i og ved Dammen, thi ogsaa den tager Fisk og maa af flere Grunde efterstræbes, hvilket bedst lader sig gøre ved dygtige Rottehunde.

Har man nu ved Vandløbet eller Dammene fundet Odderspor, maa Dyrets eller Dyrenes Vandring nøje udforskes, særlig maa man søge at opdage, hvor det første Gang har betraadt Ejendommen, hvor det har gjort Landgang og Ophold, muligen fortæret Fisk, hvor der findes Skæl eller andre Rester fra Maaltidet, hvor Sporene atter gaar til Vandet, og hvor Odderen igen har forladt Ejendommen eventuelt Anlægget.

Har man Stemmeværker eller Broer, maa man undersøge, hvorledes disse passerer, thi saadant sker i Reglen altid paa samme Maade og Sted. Og er man saa heldig at opdage, at den har efterladt Ekskrementer, hvilket i Almindelighed sker paa en ophøjet Græstue, en Sandbunke eller paa store Sten og vil ved Eftersyn vise sig at indeholde ufordøjede Krebseskaller, da har man her et udmærket Operationsbasis for dens Fangst, men stor Forsigtighed maa anvendes; man træder ingen

unødvendige Spor ved at overtrampe Stedet, tager hellere et Brædt eller lignende at staa paa, bedst er det, hvor det kan lade sig gøre, at staa i Vandet, og med en Skovl eller andet Redskab tager man nu forsigtig Odderens Visitkort, der aldeles ikke maa berøres med Hænderne, med en lille Smule af det underliggende Sand og stiller dette foreløbig til Side, hvorefter man anbringer sin Oddersaks, hvilken er det Redskab, man til Odderfangst med størst Held kan anvende, og som maa være af det saakaldte tyske Tallerkenjern. Det er en Trædesaks af en noget forskellig Størrelse, men man vælger helst de større og kraftigere. Væbers tyske Oddersakse samt Odderstænger anser jeg for de bedste.

Har man nu anbragt sin Saks godt skjult i Sandet og forsynet den med en skjult Jernkæde, der er fastgjort og helst saaledes, at Odderen efter at være traadt i Saksen atter kan søge Vandet, hvor den da hurtig drukner, idet den svære Saks hindrer den i at søge op til Overfladen og trække Luft, tager man en Vandkande eller Gren og overstænker Pladsen med Vand, derefter anbringer man ovenfor omtalte Ekskrementer forsigtig oven paa Saksen, derpaa endnu nogle Stænk af Vand, saa Stedet og Omgivelserne igen har sit tidligere Udseende, og alle Spor af Menneskehænder og -Fødder er godt fjernede. Til

Slut, hvad man endelig ikke maa glemme over alt andet, *fjerner man* de paa Saksen altid værende *Sikkerhedshager*, og derefter kommer man ikke mere der med Fingrene, for saa kunde man nemt faa Rap over dem; men skulde Fingrene, ved at aftage disse Hager, have efterladt et lille Spor i Sandet, kan man jo nemt i behørig Afstand med lidt Vand fjerne saadant, og alt er færdigt, og man har da Udsigt til et godt Resultat.

Og da er det ogsaa for Jægeren en stor Fornøjelse, naar det kan gaa, som det gik mig den 29. August 1903 ved Vejen store Vandmølle. Jeg havde opdaget, at et Odderpar havde været i Vandløbet; i det kommer der forholdsvis faa Oddere, hvorimod de med stor Forkærlighed og i stort Tal opholder sig, hvor Vejen Aa flyder ud i Kongeaaen, jeg har der observeret de fleste Odderspor her paa Egnen. Jeg havde netop Dagen iforvejen indforskrevet en af ovennævnte tyske Sakse, som jeg paa ovenfor beskrevne Maade anbragte paa en Sandbanke med Visitkortet. Morgenen efter trak jeg den ene af Fyrene op af Vandet, den havde ganske efter min Beregning søgt samme Plads, lugtet sine egne Sager og ment, at her var godt at være, men saa snart den satte bare den ene Forpote i Land, ramte den netop lige paa Saksens Trædeplade, der eftertrykkelig tog fat om

Poten og gjorde sin Pligt. Eksemplaret var ikke stort, men det maalte dog sine 2 Alen.

Nu mente jeg, det kunde lade sig gøre at tage den anden paa samme Maade og Sted, men der havde jeg forregnet mig; den holdt ganske rigtig til i Vandløbet om Natten, men paa Sandbanken, hvor jeg for Sikkerheds Skyld havde anbragt endnu et Par Sakse, kom den ikke mere; den maa vist have observeret Kammeratens Skæbne.

Jeg maatte søge en ny Plads og opdagede ogsaa snart, at den gik i Land ved et mindre Stemmeværk, naar dette passeredes, men altid paa forskellige Steder. Jeg kunde om Morgenen i Duggen paa Græskanten tydelig se, at den var gaaet op og havde med sin store vaade Krop trykket Græsset ned i en Bredde, der akkurat kunde passe at lægge en Arm i, men paa Grund af, at Græsset atter i Dagens Løb rejste sig i sin naturlige Stilling, valgte den næste Nat lige saa godt et Opgangsted ved Siden af.

Som før nævnt ynder Odderen at passere bestemte Veksler; gaaende ud herfra lavede jeg en Aften, før Saksens Anbringelse, med min Arm en kunstig Veksler, saa det saa ud, som her var passeret flere Oddere, og stillede Saksen ovenfor i det løse Sand. Min List lykkedes, og Morgenen efter, den 10. September, havde jeg Kammeraten, der var lidt større og maalte 2 Alen og 6 Tommer.

Denne var imidlertid spillevende, da den med Lethed kunde komme fra Vandet, der paa dette Sted kun var af ringe Dybde, og op paa Dæmningen, hvor det havde været en let Sag at skyde den eller slaa den ihjel med en Knippel.

Dette indlod jeg mig imidlertid ikke paa af den Grund, at jeg der paa Fiskeriet havde to store, 1½ Aar gamle, danske Hunde. Disse tilligemed en lille Rottehund hidsedes paa Dyret, der bed saa kraftigt fra sig, at alle Hundene ved Kampens Slutning havde faaet flere blødende Saar. Efter den Tid er disse Hunde ivrige efter at opsøge Oddere, saa snart saadanne har været i Nærheden, og et Par gode Odderhunde er ikke at foragte paa en Fiskeplads.

Tidligere kendte man til denne Jagt en særegen god Race, som vistnok ikke eksisterer mere her i Landet; men vor store, danske Hund har flere Steder vist sig at være god, naar den faar nogen Øvelse; almindelige Jagthunde kan ogsaa ved at opsnuse, hvor Odderen under Forfølgelsen har skjult sig og ikke vil frem, under Aabrinker og lignende Steder, gøre god Tjeneste ved Jagten.

Som et Bevis paa, hvor klog og forsigtig Odderen under en saaden Jagt, naar den ved sig forfulgt af Hunde, kan optræde, skal jeg, da dette ikke er uden Interesse, oplyse et Eksempel, der iagttoges paa Alslev Mølle ved Varde. Langs Aaen havde

man forfulgt nogle Oddere, ialt 7 Stykker, som man en Morgenstund opdagede Sporet af paa Sneen. Af Hundenes Adfærd samt ved at iagttage Sporene kunde man se, at i hvert Fald nogle af Odderne maatte være paa et bestemt Sted, men de var desuagtet ikke til at faa frem. Endelig opdagede en af Jægerne fra sin Post, at et stort Aakandeblad ude i Aaløbet med bestemte Mellemrum ganske langsomt hævede sig en Ubedelighed fra Vandet for lige saa stille og langsomt atter at synke tilbage, ellers var der intet at opdage; men det var nu ikke den første Odderjagt, vedkommende ældre Jæger var med paa, hvorfor han drog den Slutning, at her maatte vist stikke noget under, og da Bladet atter hæver sig, sender han en Ladning af store Hagl Nr. 1, der er at foretrække til denne Jagt, ned gennem Bladet og tillige gennem Hovedet paa en stor Odder, der bogstavelig masedes. Den havde i Faren anvendt Bladet til Dækning, naar den med bestemte Mellemrum maatte op og fylde sine Lunger med Luft.

Nu er der den heldige Omstændighed ved Odderjagten, at den med lige stor Fordel kan drives hele Aaret, idet Pelsen, der efter Størrelsen har en Værdi af fra 10 til 15 Kr., og under Trykningen af denne Bog er gaaet op til den usædvanlige Pris af 18 til 20 Kr., er lige god paa enhver

Aarstid, hvilket ikke er Tilfældet med noget andet Pelsværk. En gammel Odderjæger, som jeg i mine unge Aar lærte en Del af, paastod rigtignok, at der var en Dag i Aaret, at Pelsen ikke var god; dengang troede jeg, at det vel nok var muligt, og tænkte ofte, bare man dog ikke skulde være saa uheldig at fange en Odder paa den Dag; nu tillader jeg mig at tvivle paa hans Ord; samme var for Resten min Onkel, og han lærte mig foruden Odderjagt ogsaa Ilder- og Maarfangsten, hvad jeg ofte har haft baade Fornøjelse og Udbytte af. Man vil altsaa kunne indse, at man ved at efterstræbe Røveren ikke alene gør en stor Gavn for Fiskeriet, men man kan ogsaa have noget Udbytte til Dækning for Tidsspilde og til Anskaffelse af Sakse og Redskaber.

I Tyskland og Østrig har man truffet den priselige Lovbestemmelse, at for hvert fanget Eksemplar betales af Staten en Præmie af, i Østrig 3 Gylden, og i Tyskland vistnok 4 Mark.

I en lille By i Østrig ved Navn Cobersberg bor en Smed, Grassinger, der har fanget ialt 75 Od-dere, og som i Opmuntringspræmie har faaet 50 Gylden af Staten, og man er der ganske begejstret over samme vældige Nimrod, der adskillige Gange i Pressen har været Genstand for spaltelange Artikler, ligesom han har været afbildet og udførlig omtalt i det ansete tyske Ugeblad »Wild und

Hund« samt gjort til Genstand for en udførlig Beskrivelse i Tidsskriftet »Waidmanns Heil«; den sidste Artikel er endog udgivet i Særtryk af Nr. 20, den 15. Oktober 1899, 19. Aargang.

Mon vi Ferskvandsfiskere her i Landet nu ved Fiskerilovens Revidering i denne Retning ikke kunde blive ligestillede med Havfiskerne, til hvilke der af Staten betales en Præmie af 3 Kr. for hver nedlagt Sælhund, der er deres værste Fjende? Der udleveres dem tilmed for en billig Penge af vore gode, gamle Remingtonner, Model 1867, til Jagten. Nu har Depotet vel ingen gode, gamle Ræve- eller Oddersakse liggende fra eventuelle Krige i gamle Dage, men Staten kunde saa til Gengæld udbetale os en Præmie af f. Eks. 5 Kr. for 4 Odderpoter; det vilde i Længden blive en god Forretning for Staten, thi en Odder æder let Fiskekød for 5 Kroner daglig, og nu, da den ny Industri med Opdræt af Ørred tager et saa stort Opsving, vilde en saadan Foranstaltning være ret tidssvarende, og jeg er vis paa, at den overalt vilde blive hilst med Glæde.

En særdeles praktisk Maade at fange Oddere paa ved Vandmøller, Stemmeværker og lignende Steder er ved under det saakaldte Flaad eller Flaadbro, der i Reglen bestaar af Brædder, og paa hvilken Vandet fra Slusen styrter ned for derfra at løbe ud i det saakaldte Baghul, at gaa frem som nedenfor anført.

Under en saadan Flaadbro ynder Odderen særlig at opholde sig, og hvor disse Flaad er indrettede til Fiskefangst, hvilket mange Steder er Tilfældet, ser man dem lavede af Lægter med ca. 1 Centimeters Mellemrum, for at Vandet kan slippe ud, og for Enden af Flaadbroen er der anbragt en Rist for at holde Fisken tilbage. Nu sker det ofte, at der mellem disse Lægter eller Tremmer kommer en Aal i Klemme, og Halvdelen af samme naar nedenfor til Odderens Fornøjelse, idet man har opdaget, at det Stykke, der kan naa igennem, altid bliver afbidt, ligesom det vel ogsaa en Gang imellem lykkes Odderen at trække hele Aalen ned, og den faar sig et nemt Maaltid.

Gaaende ud herfra indretter man det simpelthen saaledes under Flaadbroen, at Odderen kun kan komme ud og ind fra Baghullet, hvor Vandet styrter ned, Bagvæggen herunder er altid lukket saa man har kun at afspærre Siderne. Foran ved Indgangen anbringer man en Falderist, helst af Jern, der ved en Stilling akkurat som paa en Rottefælde hænger ganske løs. Stillingen, der gaar ind paa og ned gennem Tremmerne, forsynes med en Aal eller anden frisk Fisk, og man vil forstaa, hvor let man paa denne Maade fanger Oddere; den ser, det sædvanlige gode Bid er til Stede, men saa snart den rører Maddingen, falder Jernristen, og Odderen er, naar alt er indrettet rigtig,

fangen; man har bare at trække nogle Skodder og hæve Vandstanden saa meget, at den er over Flaadbroen, og Odderen er druknet. Vilde Møllerejerne gaa i Gang med at lave dette billige og praktiske Fangststed, vilde det koste mange Oddere Livet og bevare mange gode Fisk for Ødelæggelse.

Jeg har ogsaa haft Held til at fange 2 Oddere i Jernruser, hvilken Fangstmaade godt kan anvendes, hvor Vandløbet har en saadan Dybde, at Rusen til Stadighed kan være helt under Vand. Odderen drukner, før den faar Løjlighed til at gøre Vold og bryde ud. Saadanne Ruser maa i Jerntykkelse være som en almindelig Strikkepind, og Maskerne kan godt være over en halv Tomme store. Naar der er Fisk i en saadan Ruse, gaar Odderen villig ind og kan ikke finde ud igen.

Nu er der selvfølgelig mange andre forskellige Maader at jage og fange Oddere paa, hvoraf adskillige er gjort til Genstand for Omtale i en lille Bog af Hr. Professor Arthur Fedderson, hvorfor jeg tillader mig at henvise til samme; jeg har selv haft baade Fornøjelse og Udbytte af at læse den.

En god og sikker Maade, paa hvilken man kan beskytte sine Fiskedamme for Oddere, er Indhegning med almindelig galvaniseret Traadvæv, hviket har vist sig at være godt, naar det anbringes i en Højde af 1 Alen over og $\frac{1}{2}$ Alen under Jorden, men dette forøger jo Omkostningerne noget, særlig

hvor Dammene eller Anlæggene er af stor Udstrækning, og det er netop de store Damme, jeg holder paa, vi faar anlagt, da disse nok vil vise sig at give bedst Udbytte. Nu er der ogsaa den Ulempe ved disse Hegn, at de i flere Tilfælde kan være noget i Vejen og til adskillig Ulejlighed særlig for Græssletten, der i Almindelighed er god saadanne Steder og derfor i Reglen udnyttes.

A/s J. O. Brandorffs Efterflg., Kolding.

Telefon Nr. 82.

Telegr.-Adr.: Brandorffs Eft.

Lager af Bygningsartikler. Cementvarefabrik ved Maskinkraft.

Eneste Fabrik for Moniermunke for Fiskerianlæg.

Cementfliser i alle Mønstre og Farver, dobbeltfalsede
Cementtagsten med Nakkefals, garanterede absolut
tætte (pressede ved 400,000 Pd.s Tryk), i alle Farver, saa-
vel matte som glasserede, diagonale Cementtagsten i alle
Farver, **Munier** og **Cementrør** i alle Størrelser,
kunstig Granit etc.

Eneforhandling af **saltglasserede Svinetruge**,
Rør, **Krybber**, **Lerfliser**, **Klinker** og **ildfast**
Materiale fra Skromberga og Höganäs, **Mer-**
ziger-Lerfliser til Mejeri- og Kirkegulve, **Linotal-**
gulve, **Tagpåg**, **Saltsyre**, **Svovlsyre** etc.

N. C. Christensen & Co., Skanderborg.

Gennemhullede Zinkplader, saavel med runde
som aflange Huller,
i alle Hulstørrelser til **Skumkasser**, **Afløbsrister**,
Udfiskningskasser samt **Hyttefæde** til Yngel
saavel som til Sættefisk, faaes prisbilligst i

Skanderbg. Zinksoldefabrik

ved

N. C. Christensen & Co.

Prisliste samt Katalog gratis og franko.

Sølvmedaille: Kolding.

F. MANFORD, KOLDING

—≡ Ferskvandsfisk-Export ≡—

køber:

Ørreder, Portionsfisk
af Bæk-, Kilde- og
Regnbueforeller, Suder.

sælger:

Øineæg, Yngel og
Sættefisk af de forsk.
Ørredarter.

Sølvmedaille; Odense.